

מאמר
והי' מדי חודש בחדשו – ה'תשל"ט

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"ל ה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ אחרי, מבה"ח וערי"ח אייר, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לזכות

התאמות דבורה שתחי' ורבקה שתחי'
בקשר עם יום הולדת שלהם לי ניסן, אדר"ח אייר

ולזכות אחיהם ואחיותיהם

מנחם מענדל, אסתר שיינדל, חנה,

שלום דובער, שטערנא שרה ושיינא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק שמואל לייב וזוגתו מרת נורית תחי' שיחיו לוינזון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' יוסף מאיר וזוגתו מרת חי' לאה שיחיו לוינזון

ר' מרדכי מעשיל וזוגתו מרת שושנה שיחיו סגל

הוספה

בי"ה, יבי אדר תשכ"ד
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מחי אדר.

כבר מלתי אמורה בכמה מקומות על דבר גודל ההכרח בלימוד תורתנו הקדושה תורת חיים (כמובן צריך הלימוד להיות כהוראת חכמנו ז"ל לימוד המביא לידי מעשה קיום המצות בהידור), כן מובן וגם פשוט שאסור על האדם להעמיד עצמו בנסיון, ולא עוד אלא שנקבע זה בתפלת כל אחד ואחת בכל יום, ובתחלת היום, ואל תביאנו לידי נסיון, ומי לנו גדול מדוד מלך ישראל, אשר כדברי חז"ל לא הי' לו יצר הרע (עיין בתניא סוף פרק א' ובכ"מ), וכמסופר מחז"ל את אשר קרה לאחרי שאמר, בחנני הי' ונסני, (ומי הוא זה אשר ערב לבו להדמות אליו), שבמכל שכן וקל וחומר איך שצריך להזהר מהאמור, ובפרט ע"פ הידוע הסטטיסטיקה מאלו שנכנסו לנסיון אודותו כותב, היר"ש שלהם. ואין להאריך בדבר הפשוט.

ולכתבו שזה קשור בענין של פרנסה, לאחרי בקשת סליחתו, הרי אי אפשר לאיש האומר בברכת המזון שהוא מן התורה שהקב"ה הוא הזן ומפרנס את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים שיעמיד הי' ענין הפרנסה בדוקא באופן כזה של נסיון חמור ביותר וביותר, וקי"ל.

ויהי רצון שהוא וכן כל אלה שכותב אודותם יראו את האמת כמו שהוא, וילכו לבטח דרכם דרך המלך מלכו של עולם בלימוד התורה וקיום המצות שניתנו לנו מנותן התורה ומצוה המצות הוא הקב"ה בורא עולם ומנהיגו, והמשגיח על **כאוי"א** בהשגחה פרטית.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

מזכיר

נ.ב. בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

כהוראת חכמנו ז"ל לימוד המביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. ושי"ג.
וכמסופר מחז"ל .. בחנני הי' ונסני: תהלים כו, ב. סנהדרין קז, א. זח"א פב, א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה והי' מדי חודש בחדשו שנאמר בהתוועדות מוצאי ש"פ תזו"מ, בדר"ח אייר, אור לב' אייר ה'תשל"ט (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכח תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אסחה"פ, ה'תשע"ט,

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

תמיד, כי אם מדי חודש ומדי שבת יתעלו גם הם להשתחוות לפני כו' (ואין כאן המקום להאריך בזה). והענין בזה, דהנה כתיב⁶⁶ שער החצר הפנימית גו' יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח. וכיון שבשבת ור"ח יפתח שער החצר הפנימית, הנה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני, כפי שמסיים בעל יום ההולדת במאמרו⁶⁷ (כנוגע לשכר דחיי עוה"ב שנהנין מזיו השכינה⁶⁸), שבשבת אין נהנין מזיו כמו שאר ימי השבוע כו', אלא כתיב בהו אז תתענג על הוי"ו⁶⁹, שהו"ע הארת העונג העצמי (דאָס נעמט מען פון עצמות אַליין) ולא הזיו ממנו בלבד (שזהו"ע שלמעלה מכל גדר של קבלת שכר ותשלום כו'), כי מדי שבת בשבתו יבוא לכלל ביטול האמיתי כו' (בתכלית השלימות), שזהו"ע להשתחוות לפני. וכיון שאז שער החצר הפנימית הפונה קדים יפתח, לכן אז כל הנשמות באים להשתחוות לפני בבחי' עונג העצמי (ומעין ודוגמת זה הוא גם בזמן הזה, דאע"פ שישנו רק הגילוי מבחי' חיצונית עתיק, הרי זה הכנה לזמן שבו יפתח שער החצר הפנימית, שאז יבוא כל בשר להשתחוות לפני). ועי"ז באים אח"כ למעמד ומצב דיעמוד זרעכם ושמכם, שיעמדו שם (לא רק מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו, אלא) באופן תמידי.

ח) **וכן** תהי' לנו, ובקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' הבית אשר תבנו לי – ביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו (כפי שאומרים בספירת העומר). וענין זה נעשה הכנה קרובה לכל הענינים שלאח"ז, שמדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני, וכדאיתא במדרש⁷⁰ שאז תהי' העלי' לרגל ע"י העננים (העבים באים וטוענים ומביאין אותם כו'), כמ"שי' מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם, ועד לשמים החדשים והארץ החדשה שעומדים לפני ביחד עם זרעכם ושמכם, בקרוב ממש בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

תוכן המאמר

שמים וארץ, השמים כסאי והארץ הדום רגלי, עד לשמים חדשים וארץ חדשה – בשביל ישראל ובשביל התורה, שתלויים בעבודת בני".
שמים וארץ בעבודה – המשכת אלקות מלמעלה למטה ע"י לימוד התורה, השמים כסאי; והעלאה מלמטה למעלה ע"י קיום המצוות, הארץ הדום רגלי. ושלימותם בביהמ"ק (איזה בית אשר תבנו לי), כמצות רצונך. וכל זה – ע"י הקדמת קב"ע וביטול בתכלית (עני ונכה רוח וחרד על דברי). אך לעת"ל לא יהי' צורך בענין הרצוא כפי שהוא עתה, להתעלות מארצה השמימה, כיון שלא יהיו למטה ענינים המעלימים ומסתירים. ולכן יהי' אז סדר חדש לגמרי – השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, שהו"ע אתעדל"ע שלמעלה לגמרי מאתעדל"ת, בחי' פנימיות עתיק. אך כדי שיומשך הגילוי למטה לנשמה בגוף, יצטרך להיות הקישור ביניהם באופן דרצוא ושוב – מטי ולא מטי.

ואז תתעלה גם כללות העבודה שבזמן הזה – יעמוד לפני זרעכם ושמכם, תחילה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו, ואח"כ באופן תמידי.

(70) פסיקתא רבתי פ"א (פיסקא דשבת

ור"ח), ג. ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג.

(71) שם ס, ח.

(66) יחזקאל מו, א.

(67) סה"מ תרכ"ח ע' עו.

(68) ברכות יז, א.

(69) ישעי' נח, יד.

(ו) **והנה** גם הענין דהשמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה קשור עם מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות⁵⁴. ובהקדים, שגם על הענינים שיהיו לעתיד לבוא חל הכלל דע מה למעלה ממך⁵⁵, כתורת הרב המגיד⁵⁶ ואדמו"ר הזקן⁵⁷ שכל הענינים שלמעלה הם ממך, היינו, שתלוי בעבודת האדם. ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁵⁸ עה"פ⁵⁹ כי תהיו אתם ארץ חפץ, שכל ישראל הם בבחי' ארץ שיש בה הענין דחפץ, שזהו פנימיות הרצון, שהו"ע התענוג (כמבואר בתניא⁶⁰), ועד לתכלית השלימות בענין התענוג — תענוג עצמי, שזהו גם הענין של פנימיות עתיק. ולכן, הגילוי דפנימיות עתיק לעת"ל קשור עם מעשיהם ועבודתם של ישראל במשך כל זמן הגלות בהיותם נשמות בגופים. וזהו שממשך בכתוב כן יעמוד זרעכם ושמכם, היינו, שגם זרעכם ושמכם (שקאי על כללות העבודה בזמן הזה⁶¹) יעמוד לפני, שיתעלו להיות עומדים לפני בבחי' הפנימיות ממש (פנימיות עתיק), שזוהי עלי' חדשה שלא בערך, ועד שאי אפשר לקרותה בשם עלי', כיון שנמצא למטה בעוה"ז התחתון, אלא שזהו באופן של רצוא ושוב⁶², כמובן מהענין דחרד על דברי שהי' אפילו בסדר ההשתלשלות, שבא לאחר הצמצום, ובאופן שהקו אינו נוגע בתחתיתו של העיגול⁶³, ולכן עושה את החילוק בין מעלה ומטה (ככל הפרטים שבדבר)⁶⁴, ומזה מובן במכ"ש איך שיהי' הענין דחרד על דברי לעת"ל, כאשר זרעכם ושמכם יעמוד לפני, בבחי' פנימיות עתיק⁶⁵.

(ז) **ומסיים** והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני, לפני, כפי שמבאר בלקו"ת, שיש ב' בחי' בעליית הנשמות לעתיד לעמוד לפניו ית', שיש שיתעלו לגמרי שיעמדו שם תמיד, ועז"נ כן יעמוד זרעכם ושמכם, ויש שלא יתעלו לעמוד לפניו

בס"ד. מוצאי ש"פ תזו"מ, בדר"ח אייר, אור לב' אייר, ה'תשל"ט

(הנחה בלתי מוגה)

והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני¹. ומדייק בזה בעל יום ההולדת במאמרו על פסוק זה², דצריך להבין מהו הטעם שדוקא מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו (בחדשו של חודש ובשבתו של שבת³) אזי יבוא כל בשר להשתחוות לפני. וידוע גם דיוק רבותינו נשיאינו (החל מרבינו הזקן בהתחלת התו"א⁴ ובסיום הלקו"ת⁵ (כידוע⁶ שסדר הדרושים נקבע ע"י הצ"צ), וכן בדרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז) בפסוקי הפטרה שלפנ"ז (שהרי פסוק זה בא בהמשך למ"ש לפנ"ז, בסיום הנבואה), כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני גו' כן יעמוד זרעכם ושמכם⁷, ועד להתחלת הפטרה, השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי גו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי⁸, דצריך להבין איך שייך לומר עליו ית' כסאי והדום רגלי, שהרי אין לו דמות הגוף ולא גוף⁹. וגם צריך להבין במ"ש השמים החדשים והארץ החדשה, מהו החידוש שיהי' בשמים חדשים וארץ חדשה דוקא. ובפרט ע"פ מארז"ל¹⁰ על הפסוק¹¹ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, תולדות מלא כתוב, שעולם על מילואו נברא¹², ועאכו"כ לאחרי ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש, שאז יהי' הענין דתולדות מלא בפעם הב', אלה תולדות פרץ¹³, בשלימות נוספת ועד להוספה שבאין ערוך לגבי מה שעולם על מילואו נברא שנרמז בתולדות מלא בפעם הא', ועד שדוקא אז יהי' העולם בשלימותו והאדם בשלימותו, ולכן תוכל להיות עשיית כל המצוות בשלימותם, כיון שיהיו נעשים ע"י האדם השלם, וע"י חפצא בעולם שגם היא בשלימותה¹⁴. ואעפ"כ נאמר שיש עוד חידוש נפלא, שיהיו שמים חדשים וארץ חדשה.

- (1) ישע"י סו, כג — סיום הפטרת שבת ר"ח.
- (2) דשנת תרכ"ח (סה"מ תרכ"ח ע' סח).
- (3) ראה גם לקו"ת ברכה צו, ג ואילך.
- (4) בראשית א, א.
- (5) שה"ש מח, ד ואילך.
- (6) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' תקסב.
- (7) ישע"י שם, כב.
- (8) שם, א"ב.
- (9) פיוט "יגדל" — ע"פ פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד הגי'.
- (10) ב"ר פ"ב, ו.
- (11) בראשית ב, ד.
- (12) ראה ב"ר פ"ד, ז. פ"ג, ג.
- (13) רות ד, יח.
- (14) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך.

- (54) ראה תניא רפ"ז.
- (55) אבות פ"ב מ"א.
- (56) לקוטי אמרים סימן קצח. אור תורה סימן תפ.
- (57) ספר השיחות תש"ד ע' 23. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שג (נעתק ב"היום יום" יג אייר).
- (58) ראה כש"ט הוספות סימן נו. וש"נ.
- (59) מלאכי ג, יב.
- (60) אגה"ק סכ"ט. וראה לקו"ת שם כח, ד.
- (61) ראה תו"א שם ב, ד: "זרעכם ושמכם הוא בחי' אתעדל"ת (בתומ"צ בבחי' ארץ ושמים שלנו רוי"ש) וההמשכה הנמשך ע"י אתעדל"ת, כי הנה המצות נק' בשם זריעה. . . ושמכם הוא בחי' קבלת עומ"ש כו"י.
- (62) לכאורה הכוונה שמצד עוצם הגילוי לא יוכל להיות המשכה (מטי) כלבד, אלא יצטרך להיות גם הסתלקות, לא מטי (המו"ל).
- (63) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
- (64) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קו.
- (65) ראה לקו"ת שם בסופו, "שהמשכה זו שרשה מלמעלה מהקו חוט כו"י.

דבר חדש לגמרי – למעלה מכל ענינים של אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא כפי שתלויים זב"ז (בדוגמת מ"ש בביהמ"ק השלישי מקדש אד' כוננו ידיך⁴⁸, בנינא דקוב"ה (אשר אני עושה), ולא כמו בתי המקדש הראשונים, כולל גם המשכן, שהיו מעשה ידי אדם, היינו, באופן של אתערותא דלתתא שממשיכה את האתערותא דלעילא).

וענין זה הוא (בכללות) גילוי בחי' פנימיות עתיק, כמשנת⁴⁹ שבבחי' עתיק גופא יש חילוק כביכול בין חיצוניות עתיק לפנימיות עתיק, והיינו, שאע"פ שגם חיצוניות עתיק הו"ע של תכלית השלימות, למעלה מכל סדר השתלשלות כפי שהוא באופן היותר נעלה, ולא רק למעלה מזה, אלא באופן של העתקה, שנעתק מזה כו', מ"מ, מבחי' חיצוניות עתיק יכול להיות ענין של המשכה ע"י אתעדל"ת כו', ואילו המשכה מבחי' פנימיות עתיק היא באופן של אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת לגמרי, שזהו אשר אני עושה, ובאופן שעומדים לפני, שזהו"ע פנימיות עתיק, אמיתית ענין הפנימיות (שלכן יהיו אז גם תורה חדשה ומצוות חדשים).

(ה) **אמנם** אף שנת"ל שאז לא יהי' שייך ענין הרצוא כפי שהוא עתה, מ"מ, יהיו גם אז שמים (חדשים) וארץ (חדשה), שהו"ע רצוא ושוב. והענין בזה (כמבואר בדושים⁵⁰), דהנה, לעת"ל יהי' גילוי הכי נעלה באופן של אין ערוך, ועד לעצמות ומהות כפי שהוא בגילוי. וגילוי זה יומשך לאדם דוקא כפי שהוא נשמה בגוף (כמבואר בארוכה⁵¹ שהפסק הוא שתכלית שלימות השכר תהי' לנשמות בגופים דוקא). אך כדי שיהיו באופן של אחיזה וקיום זה בזה, ועד שיהיו מציאות אחת, הנה הקישור ביניהם הוא ע"י הענין דרצוא ושוב, שהם ב' התנועות דמטי ולא מטי⁵², כמבואר הדוגמא לזה מענין הדופק (דפיקו דלבא) שבאדם התחתון כו'⁵³.

(48) בשלח טו, יז ובפרש"י. וראה זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א.
(49) בד"ה כימי צאתך דאחרון של פסח פ"ה (לעיל ע'...).
(50) תו"א בראשית שם ב, ג ואילך. ג, ד. לקו"ת שה"ש שם מט, ג.
(51) ראה לקו"ת צו טו, ג. סהמ"צ להצ"צ יד, ב.
(52) ראה זח"א טז, ב. סה, א. עץ חיים שער ז (שער מטי ולא מטי) פ"א ואילך. וראה הערה הבאה.
(53) בתו"א שם: "אנו רואים בחי' רו"ש

ולאח"ז מוסיף הכתוב עוד ענין, כן יעמוד זרעכם ושמכם, שזהו עוד עילוי גדול יותר.

(ב) **וידוע** הביאור בזה, ובהקדמה, שכללות הענין דשמים וארץ, שעליהם נאמר¹⁵ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שכולל את כל הענינים שבכל העולמות כולם וכל סדר ההשתלשלות¹⁶, הן במקום והן בזמן (כולל גם הזמן שיהיו שמים חדשים וארץ חדשה), וגם מה שממשיכים מהשמים כסאי והארץ הדום רגלי (ע"י ההנהגה דעני ונכה רוח וחרד על דברי), ועד שבאים לשמים החדשים והארץ החדשה – הנה כל זה תלוי במעשינו ועבודתנו, כמארז"ל¹⁷ בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית, שבשבילם הם השמים והארץ, ככל הפרטים והכללים שבדבר. ואע"פ שבנוגע לשמים החדשים והארץ החדשה נאמר אשר אני עושה, היינו, שזהו מקום שאתערותא דלתתא אינה מגעת שם¹⁸, מ"מ, הרי ידוע שעל בחי' זו גופא נאמר שקוב"ה לא שריא אלא באתר שלים¹⁹, ומזה מובן, שאפילו מה שאני עושה, הרי זה קשור עם זרעכם ושמכם, שקאי על כל עניני העבודה שהיו לפני²⁰, שענינים אלו הם הכנה, והכנה קרובה, וגם סיבה, לענינים שנקראים שמים חדשים וארץ חדשה, ועד לענינים אשר אני עושה. וכיון שכל זה קשור עם תורה וישראל, הרי מובן, שהן בישראל והן בתורה ישנם גם ב' הפרטים והכללים דשמים וארץ, הן כפי שהיו בתחילה, והן כפי שיהיו אח"כ באופן דשמים חדשים וארץ חדשה.

(ג) **והענין** הוא, דהנה, כללות החילוק בין שמים וארץ בעבודה הוא, שתפלה שענינה רצוא הו"ע שמים, ואילו תורה ומצוותי' נקראים בכללות בשם ארץ, שהרי התורה לא בשמים היא²¹, ועאכו"כ מצוות שקיומן קשור עם עניני עוה"ז דוקא. ובפרטיות יותר יש חילוק בין תורה ומצוות גופא, דהנה, אע"פ שתורה לא בשמים היא, הרי משם נסעה וירדה כו'²², וכמ"ש²³ מן השמים דברתי עמכם, והיינו, שהתורה היא בדוגמת שמים, שמים לרום²⁴, וכמ"ש²⁵ הלא כה דברי גו', שהיא דבר

(20) ראה לקמן הערה 61.

(21) ב"מ נט, ב.

(22) ראה תניא פ"ד (ח, ב).

(23) יתרו כ, יט.

(24) משלי כה, ג.

(25) ירמי' כג, כט. וראה ברכות כב, א.

(26) אגה"ק ס"י (קטו, א).

(15) בראשית א, א.

(16) ראה גם אוה"ת בראשית תפז, סע"ב

ואילך. ד"ה בראשית ברא תרנ"א (סה"מ

תרנ"א ע' פט ואילך). ועוד.

(17) פרש"י ורמב"ן עה"פ שם.

(18) תו"א בראשית ב, ד. לקו"ת שם נ, א.

נא, ג.

(19) זח"ג צ, ב.

דעני ונכה רוח וחרד על דברי, שהו"ע הקבלת עול, עד לחרדה המסלקת את הדמים³³, והיינו שעומד בביטול בתכלית, ועי"ז נעשה בבחי' משכן וביהמ"ק, ועד לאושפזיכן לגבורה³⁴ (ככל פרטי הענינים שנתבאר בתניא³⁵). ואז נעשה בעה"ב על השמים כסאי והארץ הדום רגלי, ועל הבית אשר תבנו לי, ובונה את העולם כולו (עי"ז שמשם אורה יוצאה לכל העולם כולו³⁶) להיות דירה לו ית' בתחתונים³⁷.

ד) והנה כל זה הוא במשך שיחא אלפי שני דהוה עלמא³⁸, ובמיוחד בזמן הגלות ובעקבתא דמשיחא (שאז נעשה יתרון גדול ביותר, כיתרון האור מן החושך וכיתרון החכמה מן הסכלות³⁹), שאז נעשית העבודה בהשמים כסאי והארץ הדום רגלי באופן של שלימות, שלימות הבריור ושלימות העלי'. וענין זה נעשה הכנה וכלי למעמד ומצב שהעולם יהי' על מילואו באופן היותר נעלה בתולדות מלא, כפי שיהי' בימות המשיח, שגם אז יהיו כמה דרגות ועליות, ועד לענין דשמים חדשים וארץ חדשה אשר אני עושה, שזהו סדר חדש לגמרי, שקשור גם עם זה שלעת"ל תורה חדשה (ומצוות חדשים) מאתי תצא⁴⁰, וגם עבודה חדשה אצל בני", כמובן ע"פ המבואר בדרושים הנ"ל.

והענין בזה, דהנה, לאחרי גמר העבודה בשמים וארץ בזמן הזה באופן של שלימות הבריור, אזי יקויים מ"ש⁴¹ את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ואז תהי' העבודה ללכת מחיל אל חיל⁴² בקדושה גופא (כמבואר באגה"ק⁴³). ומובן שאז לא יהי' שייך ענין הרצוא כפי שהוא בזמן הזה, שבורח ומתעלה מהמעמד ומצב דמוצב ארצה⁴⁴ לבחי' השמימה⁴⁴, שלמעלה משמים⁴⁵, ומעלה עמו את הענינים דארצה, שלמטה מארץ סתם⁴⁵ — כיון שאז לא יהיו למטה ענינים המנגדים ומעלימים ומסתירים, ואדרבה, ע"י מעשינו ועבודתינו נעשה המטה דוקא דירה לו ית', בבחי' בית אשר תבנו לי, ועד לאופן דנצח סלה ועד⁴⁶, גאולה שאין אחרי' גלות⁴⁷. ולכן יהיו אז שמים חדשים וארץ חדשה אשר אני עושה, שזהו סדר חדש לגמרי, היינו, לא רק שלימות ועלי' מדרגא לדרגא, אלא

הוי', גם כפי שנסעה וירדה ונמצאת למטה. ואילו מצוות ענינים הוא דוקא באופן שצריך לעשות תפילין בקלף גשמי וציצית בצמר גשמי, ועד"ז בכל המצוות. ועד שמצוות הם במדידה והגבלה, כמבואר בתניא²⁶ שרוב המצוות יש להן שיעור מצומצם, משא"כ התורה היא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים²⁷. ועד"ז בעבודת התפלה גופא, הנה אע"פ שתפלה בכללותה הו"ע הרצוא, יש בה החלוקה דק"ש ושמו"ע, שק"ש (והענינים שלפני"ז שהם הקדמה לק"ש) ענינה רצוא למעלה מעלה (שמים) באהבה גדולה ועד לאהבה רבה (ככל הדרגות והעליות שבדבר), ולאח"ז בא למעמד ומצב שעומד כעבדא קמי מרי"ע²⁸, שזהו בתפלת העמידה (שהו"ע ארץ).

ועז"נ השמים כסאי והארץ הדום רגלי, היינו, שע"י הענינים דשמים נעשה הענין דכסאי²⁹, שהשיבה על הכסא ענינה שעל ידה נשפל ראשו של היושב למטה, והו"ע המשכת אלקות מלמעלה למטה שנעשית ע"י לימוד התורה (שמים), שהרי ענינה של התורה הוא המשכה מלמעלה למטה. והארץ הדום רגלי, קאי על המצוות שענינם העלאה מלמטה למעלה, שלוקחים ענין שבעולם, מדוד ומוגבל, ועושים ממנו ענין של קדושה, ועד לענין של ציווי וצוותא (מצוה מלשון צוותא³⁰) עם הקב"ה ועד לעצמותו ומהותו ית', אשר קדשנו במצותיו וצונו, שזהו בדוגמת הדום, שהוא השרפרף³¹ שמעמידין תחת רגלי היושב להגבי' הרגלים מעל הארץ, שזוהי ההעלאה שנעשית ע"י קיום המצוות. וכללות הענין דהשמים כסאי והארץ הדום רגלי הוא כמו בריאת שמים וארץ כפשוטם שהיא בשביל ישראל, שעומדים בעבודתם באופן של רצוא ושוב, שזהו כללות ענין העבודה, כפי שבא בפועל בעבודתם בלימוד התורה וקיום המצוות, שזהו הענין דשמים וארץ כפי שהם בפרטיות יותר.

ועי"ז נעשה גם הבית אשר תבנו לי גו', דקאי על בנין ביהמ"ק, שזהו הבית שבו מעמידים את הכסא והשרפרף (הדום רגלי), והיינו, שעל ידו נעשה הענין דלימוד התורה וקיום מצוותי' בשלימות ובאופן הכי נעלה — כמצות רצונך³² דוקא. וענין זה קשור גם עם המעמד ומצב

(27) איוב יא, ט.
 (28) שבת י, א. טושו"ע (ואדה"ז) אור"ח שלמעלה כו".
 (29) ראה לקו"ת שה"ש נ, א, "שלצורך המשכת השמים כסאי צ"ל... בחי' רצוא כו".
 (30) ראה לקו"ת ע' רפב: "יש רצו"ש למעלה ורצו"ש למטה, שמים הוא שלמטה בחי' אה"ר (רצוא)... והשוב שלמעלה הוא בחי' כסאי... ומהרצוא שלמטה הוא השוב שלמעלה כו".
 (31) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. ובכ"מ.
 (32) ראה סנהדרין לח, ב. ועוד.
 (33) נוסח תפלת המוספין. וראה תו"ח ויחי רלו, א. רלו, ג ואילך. אוה"ת שם ח"ו תתשכט, א ואילך. תתשלז, א ואילך. ח"ו תתשטט, א ואילך. המשך וככה שבהערה 14.

(33) נדה ט, א.
 (34) יומא יב, א. סוטה לז, א.
 (35) פל"ד.
 (36) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה.
 (37) ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו.
 (38) ר"ה לא, א.
 (39) ע"פ קהלת ב, יג.
 (40) ויק"ר פיי"ג, ג.
 (41) זכרי' יג, ב.
 (42) תהלים פד, ח.
 (43) סו"ס כו (קמה, א).
 (44) לשון הכתוב — ויצא כח, יב.
 (45) ד"ה זה היום תרצ"ד ספ"א (סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א).
 (46) ראה עירובין נד, א.
 (47) תור"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.